EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 11.3.2022
COM(2022) 100 final

2022/0070 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

sääntöjen vahvistamisesta yhteisön oikeuksien käyttämiseksi Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppa- ja yhteistyösopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisessä kauppa- ja yhteistyösopimuksessa[1], jäljempänä ’kauppa- ja yhteistyösopimus’, määrätään, että osapuolet voivat siinä vahvistettujen edellytysten mukaisesti hyväksyä tiettyjä yksipuolisia toimenpiteitä.

Euroopan atomienergiayhteisö, jäljempänä ’yhteisö’, voi hyväksyä yksipuolisia toimenpiteitä Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa kauppa- ja yhteistyösopimuksen 718 ja 719 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa ja niissä määrätyin edellytyksin ilman, että sen täytyy ensin turvautua riitojenratkaisumenettelyyn. Kyseiset yksipuoliset toimenpiteet koskevat Yhdistyneen kuningaskunnan unionin ohjelmiin osallistumisen keskeyttämistä tai lopettamista osittain tai kokonaan.

Neuvosto antoi kauppa- ja yhteistyösopimuksen tekemistä koskevassa päätöksessään komissiolle valtuudet hyväksyä edellä mainittuja toimenpiteitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa[2] unionin puolesta ja siihen asti, kunnes hyväksytään *”erityissäädös, jolla säännellään [kauppa- ja yhteistyösopimuksen mukaisten] toimenpiteiden hyväksymistä”*.

Komissio ja neuvosto sopivat myös yhteisestä lausumasta, joka annettiin kauppa- ja yhteistyösopimuksen tekemisen yhteydessä ja jonka mukaan komissio pyrkii ehdottamaan edellä tarkoitettua erityissäädöstä ”viimeistään 31. päivänä maaliskuuta 2022, sanotun kuitenkaan rajoittamatta komission perussopimusten mukaista aloiteoikeutta”[3].

Tällä lainsäädäntöehdotuksella täytetään tämä poliittinen sitoumus siltä osin kuin on kyse Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvista asioista, eli Yhdistyneen kuningaskunnan assosioitumisesta Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmaan ja ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten perustettuun eurooppalaiseen yhteisyritykseen, mitä säännellään kauppa- ja yhteistyösopimuksen viidennellä osalla (Osallistuminen unionin ohjelmiin, moitteeton varainhoito ja rahoitusta koskevat määräykset). Ehdotetulla asetuksella

---

1 Kauppa- ja yhteistyösopimus Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välillä, jäljempänä ’kauppa- ja yhteistyösopimus’. Sopimus on tehty Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien asioiden osalta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Euroopan atomienergiayhteisön välisen ydinenergian turvallista ja rauhanomaista käyttöä koskevaa yhteistyötä koskevan sopimuksen tekemisestä Euroopan komission toimesta ja väliaikaisesta soveltamisesta ja Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppa- ja yhteistyösopimuksen tekemisestä Euroopan komission toimesta Euroopan atomienergiayhteisön puolesta ja väliaikaisesta soveltamisesta 29 päivänä joulukuuta 2020 annetun komission päätöksen (Euratom) 2020/2255 (EUVL L 445, 31.12.2020, s. 2) nojalla. Sopimusta sovellettiin väliaikaisesti 1. tammikuuta 2021 alkaen, ja se tuli voimaan 1. toukokuuta 2021.

2 Neuvoston päätös (EU) 2021/689, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppa- ja yhteistyösopimuksen sekä turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoon ja suojaamiseen sovellettavia turvallisuusmenettelyjä koskevan Euroopan unionin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen sopimuksen tekemisestä unionin puolesta (EUVL L 149, 30.4.2021, s. 2).

3 Komission ja neuvoston lausuma kauppa- ja yhteistyösopimuksen valvonnasta ja täytäntöönpanosta, 3 kohta.

varmistetaan, että yhteisö voi toimia oikea-aikaisesti ja tuloksellisesti etujensa suojaamiseksi kauppa- ja yhteistyösopimuksen täytäntöönpanon ja sen noudattamisen valvonnan yhteydessä. Ehdotetulla asetuksella komissio valtuutetaan hyväksymään edellä tarkoitettuja toimenpiteitä sekä tarvittaessa keskeyttämään niiden soveltaminen tai korvaamaan ne täytäntöönpanosäädöksillä.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Ei ole olemassa sellaisia aiempia säännöksiä, jotka koskisivat jäsenvaltion eroamista ja yhteisön kumppanuutta entisen jäsenvaltion kanssa.

Ehdotettu asetus on erityissäädös (*lex specialis*) suhteessa yhteisön oikeuden muihin säännöksiin siltä osin kuin näillä säännöksillä säännellään samaa asiaa.

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Euroopan atomienergiayhteisön välinen sopimus ydinenergian turvallista ja rauhanomaista käyttöä koskevasta yhteistyöstä tehtiin samaan aikaan kuin kauppa- ja yhteistyösopimus.[4]

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Yksipuolisten ja noudattamisen valvontaa koskevien toimenpiteiden hyväksymistä unionin tutkimus- ja kehittämisohjelmien alalla säännellään erillisellä lainsäädäntöehdotuksella.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Oikeusperustan muodostavat ne Euratomin perustamissopimuksen määräykset, joilla säännellään niitä aloja, joilla yksipuolisia toimenpiteitä voidaan joutua hyväksymään, eli 7, 47 ja 48 artikla yhdessä 106 a artiklan kanssa, jonka mukaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 291 artiklaa sovelletaan Euratomin perustamissopimukseen.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Ei sovelleta.

- **Suhteellisuusperiaate**

Siltä osin kuin kyseiset yhteisölle kuuluvat oikeudet on vahvistettu kauppa- ja yhteistyösopimuksessa, ehdotetuissa toimenpiteissä ei ylitetä sitä, mikä on ehdottoman välttämätöntä näiden oikeuksien nopeaa ja tuloksellista käyttöä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi. Lisäksi ne edellytykset, joita yksipuolisten toimenpiteiden hyväksymiseen sovelletaan sopimuksen nojalla, takaavat, että nämä toimenpiteet rajoittuvat siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä niissä vahvistettujen erityistavoitteiden saavuttamiseksi.

- **Toimintatavan valinta**

Asetus soveltuu muotonsa vuoksi parhaiten tavoitteeseen, eli sellaisten yleisten periaatteiden ja yhdenmukaisten edellytysten vahvistamiseen, joilla säännellään yhteisöllä kauppa- ja yhteistyösopimuksen täytäntöönpanon ja sen noudattamisen valvonnan yhteydessä olevien oikeuksien käyttöä.

[4] Sopimus tehtiin neuvoston päätöksen (Euratom) 2020/2255 nojalla.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Ei sovelleta.

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Aloite on luonteeltaan menettelyllinen ja institutionaalinen.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Ei sovelleta.

- **Vaikutustenarviointi**

Vaikutustenarviointia ei ole tehty seuraavista syistä:

1. Komissiolla ei ole käytettävissään muita toimintavaihtoehtoja seuraavista syistä: a) suunnitellussa ehdotuksessa säädetään siitä, miten kansainvälisessä sopimuksessa jo sovitut toimenpiteet toteutetaan yhteisössä ilman vaihtelun mahdollisuutta, ja b) komissio on antanut Euroopan parlamentille ja neuvostolle sitoumuksen tämän lainsäädäntöehdotuksen esittämisestä tiettyyn päivämäärään mennessä.
2. Ehdotuksella ei odoteta olevan suoraan yksilöitäviä vaikutuksia, koska säädös on luonteeltaan menettelyllinen.

- **Säänteln toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Ei sovelleta.

- **Perusoikeudet**

Ehdotetun asetuksen nojalla hyväksytyt toimenpiteet olisivat perusoikeuskirjan mukaisia laillisia yhteisön toimia. Tämä johtuu siitä, että toimenpiteet toteutettaisiin noudattaen vaatimuksia, joiden mukaan toimivaltaiset viranomaiset toteuttavat toimenpiteen asianmukaisen oikeusperustan nojalla sen oikeutetun tavoitteen saavuttamiseksi, joka koskee edellä mainituista sopimuksista johtuvien unionin oikeuksien käyttöä, ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ei sovelleta.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Ehdotetun asetuksen täytäntöönpanoa on tarkoitus tarkastella viiden vuoden kuluessa sen voimaantulosta. Tämä määräaika vastaa kauppa- ja yhteistyösopimuksen osapuolten yhdessä suorittaman uudelleentarkastelun määräaikaa, josta määrätään kauppa- ja yhteistyösopimuksen 776 artiklassa.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ei sovelleta.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Ehdotetun asetuksen 1 artiklassa vahvistetaan sen kohde eli niiden sääntöjen ja menettelyjen vahvistaminen, joilla varmistetaan, että yhteisö voi käyttää oikeuksiaan kauppa- ja yhteistyösopimuksen täytäntöönpanon ja sen noudattamisen valvonnan yhteydessä tehokkaasti ja oikea-aikaisesti.

Näitä oikeuksia voidaan käyttää mainitun artiklan toisessa kohdassa määriteltyjen yksipuolisten toimenpiteiden avulla ja 2 artiklassa vahvistettujen sääntöjen ja 3 artiklassa vahvistetun komiteamenettelyn mukaisesti.

Ehdotetun asetuksen 5 artiklassa säädetään, että komissio tarkastelee tätä asetusta uudelleen viiden vuoden kuluessa sen voimaantulosta varmistaakseen, että se on edelleen tarkoituksenmukainen.

2022/0070 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

sääntöjen vahvistamisesta yhteisön oikeuksien käyttämiseksi Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppa- ja yhteistyösopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 7, 47 ja 48 artiklan yhdessä sen 106 a artiklan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

on kuullut tieteellis-teknistä komiteaa,

(1) Neuvosto teki 29 päivänä joulukuuta 2020 Euroopan atomienergiayhteisön, jäljempänä ’yhteisö’, puolesta Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppa- ja yhteistyösopimuksen[5], jäljempänä ’kauppa- ja yhteistyösopimus’. Kauppa- ja yhteistyösopimusta sovellettiin väliaikaisesti 1 päivästä tammikuuta 2021, ja se tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 2021. Kauppa- ja yhteistyösopimus kattaa yhteisön toimivaltaan kuuluvia asioita eli Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmaan ja ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten perustettuun eurooppalaiseen yhteisyritykseen assosioitumisen, jota säännellään kauppa- ja yhteistyösopimuksen viidennellä osalla (Osallistuminen unionin ohjelmiin, moitteeton varainhoito ja rahoitusta koskevat määräykset).

(2) Kauppa- ja yhteistyösopimuksessa määrätään, että osapuolet voivat hyväksyä yksipuolisia toimenpiteitä, jotka voivat koskea erityisesti tiettyjen sopimuksesta johtuvien velvoitteiden keskeyttämistä, siinä tarkoitetuissa erityistapauksissa ja siinä vahvistettujen edellytysten ja menettelyjen mukaisesti. Yhteisö voi hyväksyä yksipuolisia toimenpiteitä Euratomin perussopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa kauppa- ja yhteistyösopimuksen 718 ja 719 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa ja niissä määrätyin edellytyksin. Kyseiset yksipuoliset toimenpiteet koskevat Yhdistyneen kuningaskunnan unionin ohjelmiin osallistumisen keskeyttämistä tai lopettamista osittain tai kokonaan.

(3) Jos yhteisön on tarpeen suojata etujaan kauppa- ja yhteistyösopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä, sen olisi voitava hyödyntää käytettävissään olevia välineitä asianmukaisella tavalla nopeasti ja oikeasuhteisesti, tuloksellisesti ja joustavasti ja ottaa jäsenvaltiot kaikilta osin tähän mukaan. Sen vuoksi on tarpeen vahvistaa säännöt ja menettelyt, joilla säännellään yksipuolisten toimenpiteiden hyväksymistä yhteisön käyttäessä kauppa- ja yhteistyösopimuksen mukaisia oikeuksiaan.

(4) Yksipuoliset toimenpiteet olisi rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä niiden tarkoituksen saavuttamiseksi, ottaen huomioon tapauksesta yhteisön eduille

[5] EUVL L 149, 30.4.2021, s. 10.

aiheutuva todellinen tai mahdollinen vahinko. Toimenpiteiden olisi täytettävä kauppa- ja yhteistyösopimuksen 718 ja 719 artiklassa vahvistetut edellytykset.

(5) Tässä asetuksessa vahvistetut säännöt ja menettelyt olisi katsottava erityissäädöksiksi (*lex specialis*) suhteessa samaa asiaa koskeviin yhteisön oikeuden säännöksiin.

(6) Sen varmistamiseksi, että tämä asetus on edelleen tarkoituksenmukainen, komission olisi viiden vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta tarkasteltava uudelleen sen soveltamisalaa ja täytäntöönpanoa ja laadittava havainnoistaan kertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille.

(7) Jotta voitaisiin varmistaa tämän asetuksen yhdenmukaista täytäntöönpanoa koskevat edellytykset ja erityisesti kauppa- ja yhteistyösopimuksesta johtuvien yhteisön oikeuksien nopea, tuloksellinen ja joustava käyttö, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa hyväksyä yksipuolisia toimenpiteitä sekä tarvittaessa panna ne täytäntöön yhteisön sisäisen oikeusjärjestyksen mukaisesti. Kyseisten toimivaltuuksien olisi katettava myös hyväksyttyjen toimenpiteiden muuttaminen, keskeyttäminen ja kumoaminen. Näitä toimivaltuuksia olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011[6] mukaisesti. Koska suunnitellut toimenpiteet edellyttävät yleisluontoisten säädösten hyväksymistä, niiden hyväksymiseen olisi sovellettava tarkastelumenettelyä. Komission olisi hyväksyttävä välittömästi sovellettavia täytäntöönpanosäädöksiä silloin kun se on asianmukaisesti perustelluissa erittäin kiireellisissä tapauksissa tarpeen yhteisön etujen asianmukaista suojelua varten.

(8) Euroopan parlamenttia on kuultu vapaaehtoisesti, ja se on antanut lausunnon[7],

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla
Kohde ja soveltamisala

1. Tässä asetuksessa vahvistetaan säännöt ja menettelyt sen varmistamiseksi, että yhteisön oikeuksia voidaan käyttää tehokkaasti ja oikea-aikaisesti Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppa- ja yhteistyösopimuksen, jäljempänä ’kauppa- ja yhteistyösopimus’, täytäntöönpanon yhteydessä.

2. Tätä asetusta sovelletaan seuraaviin toimenpiteisiin, joita yhteisö hyväksyy kauppa- ja yhteistyösopimuksen 718 ja 719 artiklan nojalla:

(a) kauppa- ja yhteistyösopimuksen pöytäkirjan I soveltamisen keskeyttäminen yhden tai useamman yhteisön ohjelman tai toimen tai poikkeuksellisesti niiden osan osalta;

(b) kauppa- ja yhteistyösopimuksen pöytäkirjan I soveltamisen lopettaminen yhden tai useamman yhteisön ohjelman tai toimen tai poikkeuksellisesti niiden osan osalta.

---

6 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

7 […]

2 artikla
Yhteisön oikeuksien käyttäminen

1. Sen estämättä, mitä Euratomin perustamissopimuksen 7, 47 ja 48 artiklan nojalla annetuissa muissa yhteisön oikeuden säännöksissä säädetään, annetaan komissiolle valtuudet hyväksyä tämän asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä ja panna ne täytäntöön täytäntöönpanosäädöksillä.

2. Annetaan komissiolle valtuudet muuttaa 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä tai kumota ne täytäntöönpanosäädöksillä.

3. Jos yhdellä tai useammalla jäsenvaltiolla on erityinen huolenaihe, joka koskee kauppa- ja yhteistyösopimuksen 718 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa tarkoitettujen ehtojen huomattavaa muutosta, kyseinen jäsenvaltio voi tai kyseiset jäsenvaltiot voivat pyytää, että komissio keskeyttää Yhdistyneen kuningaskunnan osallistumisen kyseiseen yhteisön ohjelmaan tai kyseisiin yhteisön ohjelmiin tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti. Jos komissio ei vastaa myönteisesti tällaiseen pyyntöön, se ilmoittaa perustelunsa neuvostolle hyvissä ajoin.

4. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tarkastelumenettelyn mukaisesti.

5. Asianmukaisesti perustelluissa erittäin kiireellisissä tapauksissa komissio hyväksyy välittömästi sovellettavia täytäntöönpanosäädöksiä 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

3 artikla
Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyviä asioita käsittelevä komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.

2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

3. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 8 artiklaa yhdessä sen 5 artiklan kanssa.

4 artikla
Uudelleentarkastelu

Komissio esittää viimeistään [Julkaisutoimisto lisää päivämäärän: viiden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta] neuvostolle ja Euroopan parlamentille kertomuksen tämän asetuksen soveltamisesta.

5 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja